

BL&K wekelijks presentatiemoment - Jasja Musatof / Phile Deprez

hem heen, andere kwamen naast hem zitten, er was een gesprek. Het viel de Nederlander op dat men in Amsterdam op dit soort situaties wel 'assertiever' zou reageren. Gent is voorzichtiger, Gentenaars zijn behoedzamer. Een andere observatie van Kees Roorda: 'Deze stad leeft in "zwarte gaten"'. Roorda had het over het leven dat zich in Gent achter de muren en in nachtkroegen afspeelt. Dit kenmerkt deze stad blijkbaar sterk. Het is op zijn minst een observatie die je van Gentenaars niet zo snel zult horen. Maar misschien is dit wel te verwachten. Stefan Hertmans schreef in zijn laatste essaybundel *Steden. Verhalen onderweg* over zijn geboortestad Gent: 'Ik ben mijn hele leven al thuis in een middelgrote Vlaamse provincie-stad. Dat betekent dat ik er nergens ben, vooral als ik gedachteloos in de tram zit of me door de regen naar de bakker spoed. De specificiteit van andere steden werkt op me in als een tonicum, ze rukken me, door de voortdurende werking van het alsof, weg van de plaats waar ik me bevind. (...) Pas in een vreemde stad, waar ik dus daadwerkelijk "niemand" voor de anderen ben, mobiliseer ik mijn identiteit in een anonieme zee van tekens en word ik met mezelf geconfronteerd door het anders-zijn van de tekens: maar voor mezelf verdwijn ik volkomen uit het beeld als ik thuis, in een stoel onder een raam gezeten, verzink in de pieker-slaloms van bijvoorbeeld Michel de Montaigne, die zichzelf wil samenstellen in het beeld van de thuisgeborene, de mens die ontstaat op de plek waar hij heeft leren denken.'

De opdracht die Dirk Pauwels en Moniek Toebosch formuleerden voor *BL&K* was niet voor alle studenten even evident en gemakkelijk. Wat voor Hertmans het 'mobiliseren van

de identiteit' is, was voor sommigen een moeilijke klus. Men slaagde er nauwelijks in om vragen uit te lokken bij een gehaast en weinig geïnteresseerd publiek. Maar er waren er ook die straf lokaas uitgooiden. Zo haalde een student in zijn stadskantoor een telefoontje uit elkaar en stopte elk onderdeel zorgvuldig in een zakje. Blijkbaar werkte dit ritueel op de nieuwsgierigheid van de voorbijgangers: waarom haalt die mens dat toestel zo minutieus en opzichtig uiteen?

De reacties van de studenten op Gent, Vlaanderen, België vertrokken vanuit hun intuïtie, hun eerste indruk, aangevuld met gevoel, met pogingen om contact te krijgen met Gentenaars. Hier was niet de sociaal geograaf aan het werk, maar een jonge kunstenaar op zoek naar een plek in de stad. Niet de briljante en erudiete analyse van wat een stad kan zijn was de ambitie, maar wel een aftastend, sceptisch, relativerend omgaan met het gegeven was de opdracht. En daar was het wellicht *DasArts* en Victoria om te doen.

DasArts is een opleiding

De gedrevenheid waarmee de studenten spraken over de eerste opdracht, deed mij bijna vergeten dat *DasArts* eigenlijk staat voor een postacademische theateropleiding. De sfeer van *BL&K* had weinig van doen met waar opleidingen maar al te dikwijls voor staan: mufte sfeer, pedagogische zekerheden, slimme profen, evidente wijsheid.

Welk 'pedagogisch model' wordt in deze opleiding gehanteerd? Ritsaert ten Cate, een aantal jaren terug gevraagd om mee te denken over de invulling van zo een opleiding in Nederland, zag zich geconfronteerd met aller-

hande automatismen in dit soort kunstopleidingen. Ten Cate, die zijn sporen verdiende bij het Mickery Theater (zie het vorige artikel in deze *Etcetera*) maar van onderwijs in de klasieke betekenis van het woord niets afweet, werkte een 'basisplan' uit. Zijn eerste concept werd door de 'bevoegde instanties' goed bevonden. Hij kreeg groen licht om de zaak verder uit te werken. Samen met Marijke Hoozenboom gaf hij *DasArts* vorm. In het Nederlands Theater Instituut hielden ze kantoor in de tentoonstellingszaal. Er liep een tentoonstelling over 'theater voor de toekomst'. Ideale samenloop van omstandigheden, vond Ten Cate: in de zaal ontwikkelden zich allerhande gesprekken over theater, toekomst en opleiding. Dat dit inspirerend werkte voor hetgeen *DasArts* moest worden, staat buiten kijf. Ten Cate: 'Je mag niet enkel vrienden consulteren in deze fase, je moet praten met mensen die je niet kent, niet verwacht.' *DasArts* ontwikkelde zo gaandeweg 'uitgangspunten' – uitgangspunt is een begrip dat Ten Cate liever gebruikt dan 'methode': 'Enkele uitgangspunten zijn: 1. We vallen de studenten niet lastig met wat wie weet over theater. Zij zijn verantwoordelijk voor het theater van de toekomst. Wij kunnen wel specialisten uitnodigen, makers uitnodigen om hun visie mee te delen. 2. We hoeven niet te doubleren: het gaat hier niet om het aanleren van 'kunstjes'. Daarvoor kun je elders terecht.' *DasArts* ontwikkelde een programma dat twee jaar studie omvat en uit vier componenten bestaat: drie blokken en een individuele opdracht (hierin is de student voor alles – van concept tot product – verantwoordelijk). Maar Ritsaert ten Cate vindt dat het systeem dermate soepel kan zijn dat wanneer het bijvoorbeeld een student geschikter lijkt om gewoon buiten de opleiding te werken, dit mogelijk moet zijn. De studenten lopen een individueel traject in samenspraak met de mentor. Toch blijft één groepsblok, zoals *BL&K* bij Victoria, een minimum.

Op mijn vraag hoe de selectie van de studenten gebeurt, antwoordt ten Cate onmiddellijk met het opsteken van de natte wijsvinger. 'Ja, maar dit is toch gesteund door vijftientwintig jaar ervaring en een zeer goed luisteren naar wat de student te vertellen heeft. Zo was er een kandidaat-student die na de eerste gesprekken gewoon kon doorverwezen worden naar Meg Stuart, want dat was zijn eigenlijke betrachting.' Ook Dirk Pauwels is het eens met het feit dat de selectie veel meer gebeurt vanuit een vermoeden dan vanuit een weten: 'Je krijgt minderwaardige kandidaten, maar ook kandidaten die je anders nooit zou vinden.'

Voor Ritsaert ten Cate staat de rekrutering niet voor zekerheid maar voor relativering: 'Ze